

стало значним внеском Ф. Аквінського у концепцію невід’ємних природних прав людини і відіграло значну роль у формуванні християнської ідей правової державності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В., Романова С. С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ». – 2021.
2. Воронянський О., Міщенко Н. Всесвітня історія: Довідник. Харків: Видво «Ранок», 2009. 480 с.
3. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.
4. Моїсеева Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
5. Моїсеева Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Ремізов Семен Вячеславович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОКОЛІНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ

Систематика людських прав охоплює різноманітні аспекти. Існують декілька диференційовань; найбільш помітними є ті, які поділяють права людини відповідно до їх призначень та походження. Систематизація прав людини використовується, щоб розділити їх або розбити інформацію, щоб їх можна було вивчати та розглядати окремо.

Права людини поділяються на три категорії:

1. Права першого покоління, включаючи громадянські та політичні права.
2. Права другого покоління, такі як економічні, соціальні та культурні права.
3. Права третього покоління, такі як право на самовизначення та право на участь в інтересах спільної спадщини людства.

Перше покоління прав людини належить до політичних та громадянських прав. Ці права з’явилися в 16-17 сторіччях. Вони говорили про те, що обмежувати, а що не робити. Мало того, вважається, що люди зобов’язані мати змогу впливати на політику, яка у такий спосіб впливає на їх життя. У центрі руху дві ідеї: свобода особистості та захист особистості від держави.

Вони також включають право брати участь в управлінні державою та заборону тортур.

Права «першого покоління» визнані національними та міжнародними документами як невідокремлені обмеження. Окремі західні експерти схильні розглядати саме ці права як, власне кажучи, «права людини», і вважають, що права «другого покоління» і «третього покоління» є просто «соціальними притягненнями», тобто не тільки користуються правами, а й користуються привілеями, які покликані бути в тому чи іншому суспільстві. Привілей перерозподілу національного доходу за допомогою знедолених членів суспільства.

Права другого покоління мають відношення до економічних, культурних та соціальних прав. Вони були об’єднані й визнані в 19-му і 20-му сторіччях.

Ці права покликані гарантувати кращу якість життя людей і допомагати формувати соціальну та економічну політику, щоб кожен міг жити гідним життям.

З появою робітничого класу на початку індустріалізації ці права почали отримувати все більше міжнародне визнання, породжуючи нові вимоги та нові ідеї щодо гідного життя. Культурні, соціальні й економічні права були закріплені в Міжнародному пакті про соціальні, економічні та культурні права, а також в Європейській соціальній хартії Ради Європи.

Права третього покоління, також відомі як були включені та визнані під кінець 20 сторіччя. Це право на мир, безпеку, незалежність, на екологічно чисте навколишнє середовище, на соціальний і економічний розвиток як окремої людини, так і людства в

цілому. Тут ідеться про ті права особи, які не пов'язані з її особистим статусом, а диктуються спільнотою (асоціацією), до якої вона належить, тобто є солідарними (колективними), в яких особі відведене головне місце (право на солідарність, право на міжнародне спілкування тощо).

Ідея, що лежить в основі прав третього покоління, — це ідея солідарності; такі права охоплюють колективні права спільнот або етносу, такі як права на сталий розвиток, мир і безпечне довкілля. Надзвичайна бідність, війни, екологічні та природні катаклізми в багатьох частинах світу призвели до дуже обмеженого прогресу в галузі прав людини. З цієї причини багато хто бачить потребу у визнанні нового класу прав людини: прав, які забезпечуватимуть, щоб суспільства, тим паче в країнах, що розвиваються, мали необхідні умови для забезпечення вже визнаних прав першого та другого поколінь.

Певні права, які часто класифікуються як права третього покоління, це право на розвиток, право на мир, право на безпечне довкілля, право на участь у спільній культурній спадщині людства, право на інформацію та право на гуманітарну допомогу.

Крім трьох зазначених поколінь прав людини, недавно було піднято питання про наявність четвертого та п'ятого поколінь у зв'язку з правами, отриманими від генної інженерії та нових технологій. Однак єдиної думки з цього приводу досі немає.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr#Text>;
3. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.
4. Моїсеєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
5. Моїсеєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Сидоренко Олексій Олексійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУБ'ЄКТНОСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Політична суб'єктність — здатність особи до усвідомленої і відповідальної політичної участі, мета якої – вплив на суспільно-політичні процеси. Передумовою становлення політичної суб'єктності є ефективна політична соціалізація особистості, а результатом – її політична компетентність. Дослідження проблеми становлення та трансформації політичної суб'єктності актуалізується зміною уявлень про роль людини в історичному процесі.

Згідно з концепцією постіндустріального суспільства розвиток людського суспільства охоплює три стадії: аграрну (доіндустріальну), індустріальну і постіндустріальну. В основі такого поділу – передусім рівень розвитку техніки і суспільний поділ праці. На першій стадії переважає первинна сфера економічної діяльності – сільське господарство; на другій – вторинна сфера – промисловість; на третій – сфера послуг. Основними формами соціальної організації на першій стадії були церква і армія, на другій – корпорація, на третій – університети, що здійснюють організацію теоретичних знань. Науковий потенціал визначає могутність держави, на противагу попередній стадії, де таку могутність визначав потенціал промисловий. Тому матеріальні продуктивні сили перестають відігравати вирішальну роль.

Основна суперечність такого суспільства – суперечність між спеціалістами, науковою елітою та неспеціалістами в межах цих організацій і в державі (на відміну від суперечності між капіталістами й робітниками на підприємстві в індустріальному суспільстві).